

SPIS TREŚCI

Wstęp (<i>Ginter Dzierżon</i>)	9
Rozdział I	
Zaburzenie uprawiania hazardu w psychologii i psychiatrii (<i>Kinga Szymańska</i>).	11
Wprowadzenie	11
1. Definiowanie zaburzenia uprawiania hazardu	12
2. Uzależnienie od hazardu w klasyfikacjach DSM i ICD	14
2.1. Terminologia	15
2.2. Kryteria diagnostyczne	20
2.2.1. Kryteria diagnostyczne ustalone w DSM-5	20
2.2.2. Kryteria diagnostyczne ustalone w ICD-11.	21
3. Rozpowszechnienie zaburzenia uprawiania hazardu w populacji	23
3.1. Dane statystyczne.	23
3.2. Rozpowszechnienie zaburzenia uprawiania hazardu z perspektywy grup wiekowych	26
3.3. Korelaty rozpowszechnienia uprawiania hazardu.	28
3.3.1. Hazard a płeć.	29
3.3.2. Hazard a sytuacja społeczno-ekonomiczna.	32
3.3.3. Hazard a rodzina.	33
3.3.4. Hazard a przestępczość	40
4. Etiologia	45
4.1. Czynniki osobowościowe	45
4.2. Czynniki socjodemograficzne	49
4.3. Czynniki rodzinne	50
4.4. Czynniki wyznaniowe	51
4.5. Czynniki genetyczne	53
4.6. Czynniki biologiczne.	55

4.7. Inne czynniki	56
5. Uzależnienia behawioralne a hazard	58
6. Zaburzenia oraz zachowania współwystępujące z zaburzeniem uprawiania hazardu	63
6.1. Hazard a uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.	64
6.2. Hazard a zaburzenia związane z kompulsywnymi zachowaniami seksualnymi	65
6.3. Hazard a uzależnienie od kompulsywnego korzystania z pornografii	68
6.4. Hazard a współwystąpienie innych zaburzeń psychicznych	69
6.5. Hazard a inne uzależnienia behawioralne	73
7. E-hazard	74
7.1. Charakterystyka.	74
7.2. Geneza i ewolucja hazardu internetowego	77
7.3. Osobowości hazardzistów	78
8. Pandemia COVID-19 a uprawianie hazardu	84
Podsumowanie	88

Rozdział II

Wpływ zaburzenia uprawiania hazardu na nieważność małżeństwa w orzecznictwie Roty Rzymskiej (<i>Ginter Dzierżon</i>)	91
Wprowadzenie	91
1. Uzasadnienie prawne wyroków	91
1.1. Wyrok c. Pinto z 30 maja 1986 roku	92
1.2. Wyrok c. Caberletti z 6 maja 2010 roku	92
1.3. Wyrok c. Erlebach z 6 czerwca 2013 roku	93
1.4. Wyrok c. Defilippi z 30 października 2014 roku.	94
2. Uzasadnienie faktyczne wyroków	95
2.1. Odniesienie incydentalne do kwestii hazardu	95
2.1.1. Wyrok c. Huber z 1 lutego 2007 roku	95
2.1.2. Wyrok c. Yaacoub z 14 lipca 2010 roku	96
2.1.3. Wyrok c. Ferreira Pena z 19 kwietnia 2019 roku	97
2.1.4. Wyrok c. Bartolacci z 8 lutego 2022 roku	99

2.2. Współwystępowanie zaburzenia uprawiania hazardu z innymi zaburzeniami.	100
2.2.1. Wyroki, w których stwierdzono nieważność małżeństwa	100
2.2.1.1. Wyrok c. Burke z 2 grudnia 1993 roku	100
2.2.1.2. Wyrok c. Sable z 8 października 1997 roku. .	101
2.2.1.3. Wyrok c. Jaeger z 29 stycznia 2013 roku . . .	103
2.2.1.4. Wyrok c. Erlebach z 6 czerwca 2013 roku . .	104
2.2.1.5. Wyrok c. Arellano Cedillo z 17 maja 2017 roku	106
2.2.1.6. Wyrok c. Monier z 21 listopada 2018 roku . .	110
2.2.2. Wyroki, w których nie stwierdzono nieważności małżeństwa.	112
2.2.2.1. Wyrok c. Pinto z 30 maja 1986 roku	112
2.2.2.2. Wyrok c. Pinto z 22 października 2010 roku.	113
2.3. Hazard patologiczny	114
2.3.1. Wyroki, w których stwierdzono nieważność małżeństwa	114
2.3.1.1. Wyrok c. Erlebach z 15 grudnia 2004 roku. .	114
2.3.1.2. Wyrok c. Bottone z 16 marca 2006 roku . . .	117
2.3.1.3. Wyrok c. Bottone z 7 marca 2013 roku	119
2.3.1.4. Wyrok c. Defilippi z 30 października 2014 roku	121
2.3.1.5. Wyrok c. Erlebach z 21 czerwca 2021 roku. .	123
2.3.2. Wyroki, w których nie stwierdzono nieważności małżeństwa.	125
2.3.2.1. Wyrok c. Huber z 8 listopada 1996 roku . . .	125
2.3.2.2. Wyrok c. Caberletti z 6 maja 2010 roku . . .	128
2.3.2.3. Wyrok c. Arokariaj z 14 listopada 2012 roku	129
Podsumowanie	131

Rozdział III

Wpływ zaburzenia uprawiania hazardu na nieważność małżeństwa w doktrynie (<i>Ginter Dzierżon</i>)	135
Wprowadzenie	135
1. Typologia i charakterystyka zaburzeń uprawiania hazardu. . .	136
2. Zaburzenie uprawiania hazardu a niezdolność konsensualna do zawarcia małżeństwa	139

2.1. Poważny brak rozeznania oceniającego co do istotnych praw i obowiązków małżeńskich wzajemnie przekazywanych i przyjmowanych (kan. 1095, n. 2 KPK)	140
2.2. Niezdolność natury psychicznej do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich (kan. 1095, n. 3 KPK)	143
2.3. Wolność decyzyjna	144
2.4. Współwystępowanie zaburzenia uprawiania hazardu z innymi zaburzeniami.	146
2.5. Remisje.	147
2.6. Biegli	147
3. Inne tytuły prawne: błąd co do przymiotu osoby bezpośrednio i zasadniczo zamierzonego (kan. 1097 § 2 KPK) oraz podstęp (kan. 1098 KPK).	149
Podsumowanie	151
Zakończenie (<i>Ginter Dzierżon</i>)	153
Wykaz ważniejszych skrótów.	157
Bibliografia	158
1. Prawo kanoniczne	158
1.1. Źródła	158
1.1.1. Źródła systematyczne	158
1.1.2. Orzecznictwo Roty Rzymskiej	158
1.2. Opracowania	159
2. Psychologia i psychiatria	160
2.1. Źródła	160
2.2. Opracowania	161
3. Inne pozycje	180
3.1. Źródła	180
3.2. Opracowania	180
The impact of gambling disorder on the invalidity of a canonical marriage	181
Contents	183